

“Τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα” έγραψε ο Νίκος Γκάτσος και μας αφήνει να συλλογιζόμαστε και να προβληματιζόμαστε απέναντι στο ζήτημα του λόγου, που τις περισσότερες φορές γίνεται ομιλία. Το ζήτημα είναι για το πραγματικό αντίκρισμα του λόγου και των λέξεων σε ουσιαστικό περιεχόμενο και σε αξία, όσον αφορά τις λέξεις, που πολλές φορές σαν πόλεις ερειπωμένες υπάρχουν χωρίς περιεχόμενο περιμένοντας οποιονδήποτε που μπορεί να τις κατακτήσει και να εγκαταστήσει το δικό του περιεχόμενο και το δικό του νόημα σε αυτές. Το θέμα όμως γίνεται επικίνδυνο, καθώς είναι εύκολο, για εκείνον που έχει κατακτήσει τις λέξεις να περάσει στην ανθρώπινη διάνοια και να επιβάλει τις απόψεις και τις νοοτροπίες του ή να επηρεάσει το συναίσθημα και τον ψυχισμό. Έτσι μέσω κατακτημένων λέξεων είναι εύκολο για εκείνον που μπορεί να τις χρησιμοποιήσει σαν Δούρειο Ίππο να εισδύσει και να καταλάβει ανθρώπινα συστήματα και κοινωνίες.

Η απόφαση και η επιλογή είναι κινήσεις του ανθρώπινου εγκεφάλου, όπως έχουν δείξει πρόσφατες επιστημονικές έρευνες, οι οποίες ολοκληρώνονται στην περιοχή του εγκεφάλου που σχετίζεται με το συναίσθημα κυρίως, και γι’ αυτό συχνά λέμε ότι τις αποφάσεις τις παίρνουμε με την καρδιά. Για την λειτουργία της απόφασης και της επιλογής, εν τω μεταξύ, χρειάζονται δεδομένα τα οποία θα κινητοποιήσουν και θα στηρίξουν την εγκεφαλική λειτουργία. Ο λόγος σαν εκπομπή και σαν πρόσληψη έχει σημασία στην λήψη αποφάσεων καθώς, σαν μέσον επικοινωνίας, μεταφέρει δεδομένα από τον έναν άνθρωπο στον άλλο και τροφοδοτεί πολλές εγκεφαλικές αλλά και συναισθηματικές λειτουργίες. Λόγω της θέσης του αυτής πρέπει να υφίσταται έλεγχο κατά την εκπομπή και την πρόσληψή του, ως προς το περιεχόμενο και την ποιότητά του, διότι η κατά τον ένα άλλο τρόπο αλλοίωση του λόγου έχει αντίστοιχα δημιουργικά ή καταστροφικά αποτελέσματα. Το νόημα του λόγου στηρίζεται στις λέξεις και στο κατά πόσον αυτές έχουν υποστεί τροποποίηση της ουσίας τους. Έτσι, ενώ φαινομενικά, μια απόφαση μπορεί να είναι στηριγμένη στην πρόσληψη του λόγου, στην πραγματικότητα στηρίζεται στην αριότητα και την αυθεντικότητα ή μη του περιεχομένου του, δηλαδή στο ποιοτικό περιεχόμενο και τις αλλοιώσεις που οι λέξεις έχουν υποστεί.

Προβληματιζόμενος στο θέμα αυτό ο Γκαμπριέλ Μαρσέλ διατυπώνει στο βιβλίο “*The mystery of*

being”

την άποψή του ως εξής: “Ο κόσμος μας ολοένα και περισσότερο παραδίνεται στην ισχύ των λέξεων, και μάλιστα λέξεων οι οποίες σε μεγάλο ποσοστό είναι κενές του αρχικού αυθεντικού περιεχόμενου τους. Τέτοιες λέξεις όπως ελευθερία, άτομο, δημοκρατία, χρησιμοποιούνται ολοένα και περισσότερο αφειδώς, και γίνονται συνθήματα σε ένα κόσμο, στον οποίο τείνουν ολοένα και περισσότερο να χάσουν την αυθεντική τους σημασία. Είναι ακόμη πιο δύσκολο να αντισταθεί κάποιος στην εντύπωση αυτή καθώς οι πραγματικότητες στις οποίες οι λέξεις αυτές αναφέρονται συνεχώς φθίνουν, οι λέξεις καθαυτές υποφέρουν από έναν πληθωρισμό, ο οποίος είναι όπως ο πληθωρισμός όταν τα αγαθά σπανίζουν. Μπορεί, πράγματι, ανάμεσα στην εξέλιξη της αξίας του νοήματος, και στην αξία για αγορά ισχύος, να υπάρχει κάποια ασαφής σύνδεση, που είναι ευκολότερο να την αισθανθεί κάποιος κατά ένα ακαθόριστο τρόπο παρά να την επεξεργαστεί σε λεπτομέρειες. Αλλά σίγουρα αυτή η ρήξη στον κόσμο που επιχειρώ, σε ολόκληρη αυτή την ομιλία, να σας κάνω να αισθανθείτε, είναι μεγάλη και ανοιχτή σαν χάσμα εδώ. Στην εποχή μας, η απαξίωση των λέξεων και του νομίσματος ανταποκρίνεται σε μια γενικότερη χρεοκοπία του καταπιστεύματος, της εμπιστοσύνης, και (αμφότερων με την έννοια που αποδίδουν στις λέξεις οι τραπεζίτες και κατά την πιο δυνατή κοινή σημασία των λέξεων) της πίστης”.

Γιώργος Τσαντάκης